

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 բուլի. կէս տարեկանը 5 բուլի.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ, редакция «Мелік».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բաց է կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամէն լիզումով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաւրանիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆոն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ

Շուշու դէպքերը. Վերջին տեղեկութիւնները.
— Ներքին Տեսչութիւնը. Պետական դռման.
Բազուի քաղաքային ընտրութիւնները. Նա-
մակ Զեւանի զաւակը. Ներքին լուրեր.
Հեռագրի մասին. Տեսչութիւնի մասին, ԲԱ-
ՆԱՍԻՐԱՅԱՆ. Տարեկան դպրոցների ուսու-
ցիչները խորհրդակցութիւնը:

ՇՈՒՇՈՒ ԴԵՊՏԵՐԸ

Մեր յոյսերը չարաբացան: Շուշու ևս
դարձաւ արեւմտեան թեմի, եղբայ-
րասպան ընդհարումների թշուառ հանդի-
սարան:

«Մշակի» երէկվայ համարում մենք
հաղորդեցինք այն տխուր դէպքերի մա-
սին, որոնք տեղի ունեցան օգոստոսի
15-ին Շուշու քաղաքում, կէսօրից յետոյ:

Մենք ստացանք բազմաթիւ հեռագրի-
ւեր, որոնք հաղորդում էին սկսված հրա-
ձգութեան մասին: Մենք զգուշացանք
ստալ ընդհանրապէս չը տարածված տեղեկու-
թիւնները, որպէս զի սխալի և թուր-
մասցութեան մէջ չը գցենք մեր ընթեր-
ցողներին: Բացի ընդհանուր ցաւակցու-
թիւնից, որ ունենք ամենքս դէպի այն-
տեղ կատարվող սպառնալիքները, շատ
կան այնպիսի անձեր, որոնք Շուշու հետ
կապված են բարեկամական, ազգակցա-
կան կապերով և անկարող են անտար-

բեր վերաբերվել դէպի այնտեղից եկող
լուրերը: Երկու օր է, որ մեր խմբա-
գրութիւնը լինել է բազմաթիւ այցելու-
ներով, որոնք զայիս են տեղեկանալու,
թէ ինչ լուրեր ունենք ստացած աղէտի
տեղերից:

Ստանալով նախնական տեղեկութիւն-
ներ, մենք մեր կողմից յայտնեցինք կիս-
լովօղակ հայկական այն պատգամաւորու-
թեանը, որ գնացել է ներկայանալու
կողմասեան Փոխարքային: Մենք զեկու-
ցինք և Փոխարքայի օգնական Սուլթան-
Կրիմ Գրիգորին: Մեզ յայտնի է, որ Գրի-
գորին փոխ-նահանգապետ Բարանովսկիյ,
ստանալով չարաբանակ հեռագրից, շատ
պակ է ճանապարհվելու դէպի Շուշու:

Կարող ենք յայտնել և այն, որ Շուշու
թեմական առաջնորդ Աշոտ եպիսկոպոսը
եր կողմից տեղեկացրել է եղած դէպքե-

րի մասին Վեհափառ Կաթողիկոսին:
Ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին,
առաջին օրը հայերի և թուրքերի կողմից
եղած զոհերի թիւը հասել է մինչև 15-ի,
երկրորդ օրը, այսինքն երէկ, օգոստոսի
17-ին, ընդհարումները շարունակվել են
և զոհերի թիւը հասել է մինչև 45 հոգի,
որոնցից 11-ը հայ և 34-ը թուրք:

Երկու և մեծ վտանգ կայ, որ քաղա-
քի մէջ սկսված յուզմունքները արձա-
գանք կը գտնեն շրջակայքում և ընդար-
ձակ տարածութեան վրա հայեր և թուր-
քեր կունենան միմեանց հետ ընդհարում-
ներ, որոնցից սարսափելի կերպով կարող
են վնասվել երկու կողմերն էլ: Որ կող-
մից էլ վնասվեն մարդիկ միատեսակ դժ-
բախտութիւն է, որովհետև խախտված է
հարեւանութեան զարգացումը և բացված
են նոր առիթներ ապագայ դժգոհութիւն-
ների, վրէժների և հակադարձակումների
համար:

Դարձեալ և դարձեալ անհրաժեշտ է
ամեն միջոց գործ դնել կանգնեցնելու
այն սոսկալի ոճիւրը, որ գործվում է մեր
երկրում, նորագոյն սե էջը բանալով
մեր երկրի զարգացման պատմութեան մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՇԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հին-Նախնական, 15 օգ. 7 ժ. 35 ր. եր.

Կրկին յուզման նշաններ են երևում:
Թուրքերը ընդհանրապէս Գիւլիստանի
թուրքերի հօտը և Սամաղաղի գոյնի տա-
ւարը: Հրացանաձգութեան բռնկվելով դի-
ւորների հետ՝ 22 դիւլած ձիաւոր թուր-
քեր սպանեցին հինգ շուրուքի հայեր,
վիրաւորեցին երեքին, ընդհանրապէս
400 զուլի տաւար: Աւազակներից շա-
տերը ճանաչված են: Հրոսակախումբը
14-ին յարձակում գործեց Փառաշտ
գիւղի վրա, ընդհանրապէս: Դադանիւղում
ժողովրդի թշուառութիւնը անասանք է:
Բոլորեքեան անհամբերութեամբ սպա-
սում են պրինց Նապօլէօնի գալուտանը:
Անգոր է ամեն տեսակ մասնաւոր օգ-
նութիւն:

Մերայ վարդապետ

ԲԱՆԱՍԻՐԱՅԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՊՐՈՑՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՆՈՐՀԱՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Նորին Կայսերական Մեծութեան Կովկա-
սեան Փոխարքայ իր կառավարութեան յանձ-
նած երկրի՝ Կովկասի ժողովրդական կրթա-
կան գործի դրութեան հետ ծանօթանալով,
անհրաժեշտ է համարել հետեւել:

Տարեկան դպրոցներում ընդ որ առարկանե-
րի դասաւանդութիւնը կատարել մայրենի լե-
զուով, միջոցաւ դպրոցների դասընթացը
վերածել չորսամսեայ դասընթացի, փոխա-
նակ երեքամսեայ, ուսուց լեզուի ուսուցումը
սկսել առաջին բաժանմունքից, միայն երկ-
րորդ կիսամեակում, այն էլ բերանացի խօ-
սակցութիւններով մայրենի լեզուի օգնու-
թեամբ, ուսուցիչը գրագիտութեան ուսուցու-
մը երկրորդ ուսումնական տարվայ սկզբում և
վերջապէս տարրական դպրոցներում ուսուց-
չական պաշտօնները յանձնել այնպիսի ան-
հատների, որոնք տիրապետում են սովորող
աշակերտների մայրենի լեզուններին: Վերոյի-
շեալ ցանկութեւնը Կովկասի Փոխարքայ իր
օգնական Սուլթան Կրիմ-Գրիգորին միջոցով ա-
ռաջարկել է կովկասեան ուսումնարանական
շրջանի հոգաբարձուին և պատուիրել է տար-
բազան դպրոցների ուսման ծրագրերը ըննելու:

համար կազմակերպել մի առանձին խորհրդա-
կցութիւն, որին պէտք է մասնակցեն հայ,
վրացի և թուրք ուսուցիչները: Այդ խորհ-
րդակցութեան արդիւնքը պէտք է ներկայացն-
վեն Փոխարքայի խորհրդի ըննութեանը, որ-
պէս զի դրա վերջնական հղարկացութիւնը
կարելի լինէր եկող ուսումնական տարվայ
սկզբից գործադրել վերոյիշեալ դպրոցներում:

Այն նիստերը, որ զուամբից կովկասեան
ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուն Կով-
կասի տեղական ազգաբնակչութեան մէջ սկզբը-
նական միջոցաւ ուսումնարանների ու-
սումնական ծրագրերը մշակելու, տեղի ունե-
ցան Թիֆլիսում այս տարվայ յուլիսի 18, 19,
20, 21, և 22-ին Երևանեան նահանգի ժողո-
վրդական դպրոցների վերատեսչի նախագա-
նութեամբ և հայ, վրացի ու թուրք ուսուցիչ-
ների մասնակցութեամբ:

Այդ ժողովների սկզբում նախագահը յայ-
տարաբեց ժողովականներին խորհրդակցու-
թեան նպատակը՝ այն է կազմել միջոցաւ
տարբազան ուսումնարանների ուսումնական
ծրագրերը այնպէս, որ դա ըստ կարելոյն բա-
ւազանութեան տայ տեղական ազգաբնակչու-
թեանը և նրա համակրանքին արժանանայ:
Դրա համար շատ լցանկալի է այն մարդկանց
կարծիքը, որոնց ձեռքում է գտնվում ժողո-
վրդի կրթութեան գործը. հետեւապէս և ծա-
նոթ են ուսումնարանների կարիքների հետ և
գիտեն թէ ինչ փոփոխութիւններ են ցանկա-
լի վերոյիշեալ կրթական հիմնարկութիւնների
կազմակերպութեան մէջ, որպէս զի դրանք

Շուշու, 17-ին օգոստոսի ժամը 10-ին և 13
բազմին:

Բազմաթիւ մանկականները յամառ
կերպով շարունակում են սպանութիւն-
ները, կողոպուտները և հրդեհումը: Զօր-
քը թի է, վնասները զգալի: Զոհերի թիւը
տասնեակներով պէտք է հաշվել:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՍՄԱՆ

Օգոստոսի 6-ի Բարձրագոյն ուկազով Ռու-
սաստանը վերելից ստանում է մի տեսակ
կիսա-սահմանադրութիւն: Երկրի տիրող օրէնքը,
Միապետի մեհակն է իշխանութիւնը ֆեոդալ
է անխախտ և անձեռնմխելի, այն ինչ հիմնվում
է Պետական Դուսման և մի բէլ ձեռնարկում
Պետական Խորհուրդը: Կարծես դրանք արտա-
քուստ ուղղում են մտանալ վերին և ներքին
պարլամենտներին Անգլիայում, կամ պատգա-
մաւորների ժողովին ու սենատին Յիւստինի-
յում: Սակայն նմանութիւնը լոկ ձևական է.
Նրանց էութիւնները, նրանց իրաւասութեան
սահմանները և ընտրութեան եղանակները
իրարից տարբերվում են սար ու ձորով:

Այդ բանը շատ լաւ ըմբռնում են և մայրա-
քաղաքի լրագրողները. նրանք ամենին չեն
մեծացնում այդ պետական ակտի նշանակու-
թիւնը, այլ ուսման մի բէլ մեծ, ուսման էլ մի
բէլ պակաս են գնահատում նրան:

Այսպէս, «Новое Время»-ն, Պետական
Դուսմանի մասին գրում է հետեւալը.

Նա իշխանութեան վրա չէ դնում որ և է
ձեւական սահմանափակութիւն: Նրա գլխաւոր
նշանակութիւնը բարոյական է: Նա այն-
պիսի մի դուստրին է ստեղծում պետական
գործունէութեան համար, որի մէջ ամեն
կեղծիք, լոյսից վախճող ու խաւարը սի-
րող ամեն ինչ կը չքանայ. կը կորչի այն
ամենը, ինչ որ ժողովրդի կարիքներից չէ
բխում, այլ անհաստատ շահի, փառասի-
րութեան, իշխանաւորութեան և ուրիշ
դրանց նման բաների արդիւնք են, որով-
հետեւ ծարի իշխանութիւնը իր էութեամբ
է հիմունքներով օտար է ամեն տեսակ մանր
հաշիւների, որոնք ընդհանրութեան բարո-

համապատասխան լինեն տեղական ժողովրդի
կեանքի պահանջներին:

Ամենից առաջ ժողովրդականները ծանօթա-
ցան տարրական դպրոցի 1881 թ. յունվարի
13-ին հաստատված ուսումնական ծրագրի հետ:
Այդ ծրագրի համեմատ ժողովրդական դպ-
րոցներում աւանդող գլխաւոր առարկաները
կազմում են կրօնը, մայրենի լեզուն, ուսուց
լեզուն և թուաբանութիւնը: Ժողովին մաս-
նակցողները ոչ մի առարկութեան չարի տար-
րական դպրոցներում կրօնի և թուաբանու-
թեան առաջնակարգ նշանակութեան դէմ, իսկ
ինչ վերաբերում է մայրենի և ուսուց լեզուի
նշանի, դրանց դասաւանդման մասին տար-
բեր կարծիքներ են տրուել թէ մանկավար-
ժական և թէ հասարակական շրջաններում:
Խորհրդակցութիւնը վերջին երկու լեզուների
վերաբերմամբ մի քանի առարկութիւններ ա-
րեց հետեւալ հիմունքներով:

ա) Բոլոր մանկավարժները ընդունում են
մայրենի լեզուի առաջնակարգ նշանակութիւ-
նը մանուկների մտաւոր կանոնաւոր զարգաց-
ման համար և վկայում են, որ մանուկների ու-
սուցումը պէտք է սկսվի մայրենի լեզուով և
հիմնվի նրա վրա, հակառակ դէպքում ուսում-
նարանը արգելք կը հանդիսանայ աշակերտի
կանոնաւոր զարգացմանը:

բ) Իւրաքանչիւր տեղական ժողովրդի պա-
հանջում է որ իր լեզուն պարտադրել լինի իր
ուսումնարանի համար և այնտեղ աւանդող
բոլոր առարկաների հիմքը կազմի:

գ) 1881 թ. յունվարի 13-ին Փոխարքայի
համապատասխան լինեն տեղական ժողովրդի
կեանքի պահանջներին:

Ամենից առաջ ժողովրդականները ծանօթա-
ցան տարրական դպրոցի 1881 թ. յունվարի
13-ին հաստատված ուսումնական ծրագրի հետ:
Այդ ծրագրի համեմատ ժողովրդական դպ-
րոցներում աւանդող գլխաւոր առարկաները
կազմում են կրօնը, մայրենի լեզուն, ուսուց
լեզուն և թուաբանութիւնը: Ժողովին մաս-
նակցողները ոչ մի առարկութեան չարի տար-
րական դպրոցներում կրօնի և թուաբանու-
թեան առաջնակարգ նշանակութեան դէմ, իսկ
ինչ վերաբերում է մայրենի և ուսուց լեզուի
նշանի, դրանց դասաւանդման մասին տար-
բեր կարծիքներ են տրուել թէ մանկավար-
ժական և թէ հասարակական շրջաններում:
Խորհրդակցութիւնը վերջին երկու լեզուների
վերաբերմամբ մի քանի առարկութիւններ ա-
րեց հետեւալ հիմունքներով:

ա) Բոլոր մանկավարժները ընդունում են
մայրենի լեզուի առաջնակարգ նշանակութիւ-
նը մանուկների մտաւոր կանոնաւոր զարգաց-
ման համար և վկայում են, որ մանուկների ու-
սուցումը պէտք է սկսվի մայրենի լեզուով և
հիմնվի նրա վրա, հակառակ դէպքում ուսում-
նարանը արգելք կը հանդիսանայ աշակերտի
կանոնաւոր զարգացմանը:

բ) Իւրաքանչիւր տեղական ժողովրդի պա-
հանջում է որ իր լեզուն պարտադրել լինի իր
ուսումնարանի համար և այնտեղ աւանդող
բոլոր առարկաների հիմքը կազմի:

գ) 1881 թ. յունվարի 13-ին Փոխարքայի
համապատասխան լինեն տեղական ժողովրդի
կեանքի պահանջներին:

Ամենից առաջ ժողովրդականները ծանօթա-
ցան տարրական դպրոցի 1881 թ. յունվարի
13-ին հաստատված ուսումնական ծրագրի հետ:
Այդ ծրագրի համեմատ ժողովրդական դպ-
րոցներում աւանդող գլխաւոր առարկաները
կազմում են կրօնը, մայրենի լեզուն, ուսուց
լեզուն և թուաբանութիւնը: Ժողովին մաս-
նակցողները ոչ մի առարկութեան չարի տար-
րական դպրոցներում կրօնի և թուաբանու-
թեան առաջնակարգ նշանակութեան դէմ, իսկ
ինչ վերաբերում է մայրենի և ուսուց լեզուի
նշանի, դրանց դասաւանդման մասին տար-
բեր կարծիքներ են տրուել թէ մանկավար-
ժական և թէ հասարակական շրջաններում:
Խորհրդակցութիւնը վերջին երկու լեզուների
վերաբերմամբ մի քանի առարկութիւններ ա-
րեց հետեւալ հիմունքներով:

ա) Բոլոր մանկավարժները ընդունում են
մայրենի լեզուի առաջնակարգ նշանակութիւ-
նը մանուկների մտաւոր կանոնաւոր զարգաց-
ման համար և վկայում են, որ մանուկների ու-
սուցումը պէտք է սկսվի մայրենի լեզուով և
հիմնվի նրա վրա, հակառակ դէպքում ուսում-
նարանը արգելք կը հանդիսանայ աշակերտի
կանոնաւոր զարգացմանը:

բ) Իւրաքանչիւր տեղական ժողովրդի պա-
հանջում է որ իր լեզուն պարտադրել լինի իր
ուսումնարանի համար և այնտեղ աւանդող
բոլոր առարկաների հիմքը կազմի:

գ) 1881 թ. յունվարի 13-ին Փոխարքայի
համապատասխան լինեն տեղական ժողովրդի
կեանքի պահանջներին:

րոյ թեան դէմ են: Բայց ծարի իշխանու-
թիւնը կարող են մոլորեցնել, աւելի կամ
պակաս չափով, միակողմանի կամ եռակողմ
տեսակետից լուսաբանելով ժողովրդի կա-
րիքները. ոչ թէ շահը, այլ միայն ակամայ
սխալը կարող է ծարի իշխանութիւնը
կանգնեցնել հասարակական շահերին հակա-
ռակ: Անա այդ պակասութիւնն է, որ հե-
տացում է ժողովրդից ընտրված ներկա-
յացուցչութիւնը, որի անդամները էապէս
ծանօթ են երկրի իսկական կարիքների
հետ, լի են կենսական փորձով և ձեռնհաս
գնահատելու իշխանութեան այս կամ այն
դիտաւորութիւնները:

Կարնոր է, անչափ կարնոր այն, որ ներ-
կայ բէթօրմը մեծ ասպարէզ է բաց անում
երկրի ստեղծագործական ուժերի, նրանց
հոգեկան ուժերի գործունէութեան, նրա
սզգային, անհատականութեան, նրա հանձարի
արտայայտութեան համար... Դա է որ
հարկաւոր է մի մեծ ժողովրդի ինքնուրոյն
քաղաքական էությունիւր համար:

Սակայն այդպէս չեն մտածում մայրա-
քաղաքի մամուլի աւելի անկախ օրգանները:
«Ситд. Вѣд.» գրում է.

Որքան որ միապետականները թիթե կը
չնչեն իբր նշան գործունէութեան, այնքան
էլ մեր հասարակութեան սահմանադրական-
ները (իսկ նրանց թիւը լեզուներն է) օգոս-
տոսի 6-ի օրը իրանց համար պէտք է հա-
մարեն ճակատագրական, իբր շարդ ու
փշուր անող իրանց կուսակցութեան անձերի
այն փայլուն յոյսերի, որ իբր թէ կառա-
վարութիւնը գնում է ընդհանրապէս երկրի ա-
զատութիւնը տարբեր ընդհանրութեան, համա-
ժողովների որոշումներին, արժատական ու
ազատամիտ մեծամասնութեան ցանկութիւն-
ներին: Պետական Դուսմանի մասին այժմ
հրատարակված օրէնսդրութիւնը այնպէս
ուղղակի ու լինաւոր է դնում հարցը թոյլ
տալու նրանում մասնակցելու միայն հաւա-
տարիմ հպատակներին, որոնք սրբութեամբ
պաշտպանում են ազատ ծարի իշխա-
նութեան իդէալը, (նրա անդամները նոյն իսկ
հանդիսաւոր երդում են առիւս միայն այդ-
պիսի համոզմունքներ դաւանել), որ միայն
իրանց իսկական նպատակներն ու զգա-
մունքները թագնելն հնարաւորութիւն կը
տայ անասանալ միապետութիւնը հերքող-
ներին ներս մանել այդ ժողովը, որը սրբա-

հաստատած ուսումնական ծրագրեր տարրա-
կան դպրոցի համար, պահանջում է, որ ու-
սուցումը այդ դպրոցում սկսվի մայրենի լե-
զուից, և ամեն դասաւանդում պարտադրել լինի
միւս առարկաների վերաբերմամբ:

դ) Ռուսերէնը, իբր և պետական լեզու, պէտք
է պարտադրել լինի տարրական դպրոցում,
որովհետև նրա տուած օգուտը կեանքի հա-
մար միշտ շատ խոշոր է եղել:

Վերոյիշեալ հիմունքներով տեղական ազ-
գաբնակչութեան սկզբնական միջոցաւ զար-
ցոնեցումը ծրագրերը հետեւալ կերպով է կազ-
մակերպվում:

Առաջին բաժանմունքում պէտք է կատարել
մայրենի լեզուով դրոյցներ, մանուկներին ի-
րանց շրջապատող առարկաների հետ ծանօ-
թացնելու համար: Բայց դրանից նրանք պէտք
է ծանօթանան և այն նիւթի հետ, որ զետեղ-
ված է առաջին գրքիւրմութեան միջոցով լեզուի
ընթերցանութեան համար: Յետոյ մայրենի
լեզուի տառերի ամենահասարակ էլեմենտներ
գրելը, հասարակ ձևերի գծագրութիւնը, հաշիւը
թուերը մինչև տասը, և այլն: Այդ պարագա-
մունքը կատարվում է մայրենի լեզուով մի
մասկայ ընթ

գործված է հին-ռուսական ծէսով: Նրա հետ համաձայն չեղողներն ինքն ըստ ինքեան չեն կարող մասնակցել ընտրութիւններին, առաջ գցել սահմանադրական բանալի գործիչներին, կազմել Դուսմայում մի փոքրիկ պետութիւն պետութեան մէջ:

«Русь»-ի վերաբերմունքն այդքան բացասական չէ. նա գտնում է նաև որոշ չափի միջնորդութիւն և նոր օրէնքները ու նոր քէ-ֆորմները անհրաժեշտութիւն:

Օգոստոսի 6-ի պետական ակադ օրինականացնում և լայնացնում է ժողովրդի բազմազան կենսը: Այդ պատճառով էլ ներքին անխուսափելի օրէնք ընդունում է և այն անհրաժեշտ պայմաններ օրինականացումը, առանց որոնց անհնար է այդպիսի կենսը: Երկրին այլ ևս չէ կարող զրկված մնալ նոր դրութիւնն ընդունելու իրաւունքից, այն դրութիւնը, որ ծնունդ է առնում Պետական Դուսմա հրատարակվելով:

Լրագրին առում է, որ երկրը պէտք է մասնակցէ ընտրողական հսկայական գործին, օրէնսդրական բարդ խնդիրներին, բայց նա գտնում է, որ

Սյւ լամենը բողոքովին անիրազոթներ են մինչև այժմ գոյութիւն ունեցող պայմաններում, երբ մասնաւոր զրկված է նոյն իսկ երկրի ամենաեական շահերը շոշափող հարցերի մասին խօսելու իրաւունքից, երբ ուժեղացած պահպանութեան վիճակը և ուժեղացած օրէնքներ զրկում են ռուս բազմազաններին կենսի արդարութեան ամենատարրական իրաւունքից, երբ խաղաղ ժողովները, որոնք ոչնչով չեն պատկանում կարգին, արգելվում և հալածվում են:

Այլ ևս այդ վիճակը չէ կարող շարունակվել, առում է լրագրին:

Ժողովրդական ներկայացուցչութեան մասին օրէնսդրութիւնը իր էությունը հանդիսանում է իբր հերքում այդ կարգերի: Այժմ աւելի քան երեք քառասուն տարեկան և անպարտաւոր օրէնքներ զրկում են ռուս բազմազաններին կենսի արդարութեան ամենատարրական իրաւունքից, երբ խաղաղ ժողովները, որոնք ոչնչով չեն պատկանում կարգին, արգելվում և հալածվում են:

Պետական Դուսմայի հիմնարկումը շատ բանով չէ համապատասխանում այն ցանկութիւններին, որ յայտնում էր ռուս հասարակութեան առաջնորդ մասը: Բայց օգոստոսի 6-ի օրէնքը պէտք է դիտել իբր առաջին քայլ զգուշացնողական ներկայացուցչութեան իրականացումը մեղմունքով:

«Русскія Вѣдомости» լրագրը, որ երբեք, կենսի արդարութիւն ոչ մի կատարութեան ժամանակ անգամ չէ կորցնում իր ակադեմիական սահմանները, այժմ էլ սառը վերապահութիւնով է վերաբերվում գրված հարցին:

Վարժվելուց յետոյ աւելի մեծ թուելով: Կրօնից սովորում են քրիստոնեաները սրբազան պատմութիւնը պատկերներով, և այն էլ շատ տարակալան ձևով:

Այդպիսով աշակերտները փոխադրվելով երկրորդ բաժանմունքը, պէտք է կարողանան մայրենի լեզուով գրել և կարգաւ, մայրենի լեզուով իմանալ հաշիւ մինչև 10 և թուաբանական խնդիրներ վճել 1—20 սահմաններում, պատմել սրբազան պատմութիւնից գլխաւոր անցքերը և իմանալ մայրենի լեզուով մի քանի գործածական աղօթքներ և տեղեկութիւն ունենալ ռուսական մի քանի խօսքերի և արտայայտութիւնները մասին:

Բ. բաժանմունքում կրօնից քրիստոնեայ աշակերտները աւելի ընդարձակ են սովորում սրբազան պատմութիւնը, իսկ մասնագիտականը ծանօթանում են Մասնագիտական, նրա վարչապետութեան և իւրաքանչիւր տարածման մասին:

Մայրենի լեզուից՝ ընթերցանութիւն, գրաւոր աշխատանքներ, իմանալ մայրենի գրականութեան արդիւնները անգիր, մեծ ուշադրութիւն պէտք է դարձնել, որ աշակերտը կարողանայ իր կարգացածը պատմել և գրել շատ թէ քիչ կանօնադր կերպով:

Ռուսաց լեզուից՝ ռուսերէն գրագիտութեան ուսուցումը, կարգաւ, գրել և անգիր սովորել առաջին դասարանից բացատրված հնչյւն յօդուածները, այստեղ պէտք է ուշադրութիւն դարձնել այն բանի վրայ, որ աշակերտները կարողանան կանօնադր գրել անգիր սովորած յօդուածները:

Նոր հրատարակված պետական ակադ մի նոր անկենդանութիւն է հանդիսանում մեր պատմութեան մէջ: Բազմազանները իրաւունքը պետութիւնը կառավարելու մէջ մասնակցելու, որ այնքան երկար ու յամառաւ մեծում էր բերօրեալութիւն, նրա կուսակցները, այժմ Բարձրագոյն Դուսմայի կողմից ճանաչվեց և օրէնքով հաստատվեց: Այդ դեպքը նշանակութիւնը հազարից է. թէ և պետական վարչութեան մէջ մասնակցելու կոչվում է ազգաբնակչութեան մի փոքր մասը, բայց և այնպէս այդ ակադով ամբողջ երկրին է կոչվում մի նոր, մինչև այժմ նրա համար անսահման շահերի մասնակցի լինելու:

«Русское Слово» լրագրին էլ այդ ակադի տալիս է միայն այնքան նշանակութիւն, որքան որ նա ունի իբր առաջին քայլ, և յայտ է տալով, որ նրան կը հետեւն և ուրիշ նոր քայլեր նոյն ճանապարհով:

Առաջին քայլերը միշտ թոյլ և անվստահ են լինում... Օգոստոսի 6-ը բաց է անում ճանապարհ դեպի մեր վերքերի արագ և անպայման բուժումը: Յուսանք, որ այդ ուղիով կերթալ Ռուսաստանը առանց նոր ծանր փորձութիւնների: Ռուսաստանում կան հազար թուլ մտածող անձեր, որոնք այս կամ այն բեժման միացել են ոչ թէ հասկանալ միտաբանութիւն, այլ ջերմ, սուրբ սիրով դեպի տանջված հայրենիքը: Օգոստոսի 6-ը բաց է անում մեր առաջ այն ծանօթութեան ուղին, որը մշտապէս կը մնայ իբր նրանց պատմական արժանիքի նշան հայրենիքի առաջ:

Մենք չենք չափազանցում այդ ուղին չափը: Ամեն մի նոր ուղի յանկարծ չէ հարթվում: Ինչ էլ որ լինի Պետական Դուսմայի հաստատումով սկզբին է դրվում Բարձրագոյն Դուսմայի կողմից ընտրութեան միացման: Դա կենսական սկզբունք է. նրան սպասում է կենսական զարգացում և հաստատութիւն:

«Нов. Дня» լրագրի կարծիքով՝ օգոստոսի 6-ին ռուս ժողովրդին վերադարձված է միայն մի մասնային իրաւունքներից, որ նա ունէր հին ժամանակներում:

Մեր առաջ է այն օրը, երբ սկսվեց հանդիսաւոր վերադարձը ժողովրդին հոռուց նրան պատկանած իրաւունքների: Առ այժմ, ի հարկէ, միայն առաջին քայլն է արված, բայց նրան անխուսափելի օրէնք կը հետեւն և ուրիշ քայլեր, և արդէն մօտ է այն ժամանակը, երբ ռուս ժողովուրդը կը կանգնի ձեր առաջ դիմած իրան պատկանած մարդկային բոլոր իրաւունքներով, կարող և հզօր: Օգոստոսի 6-ի մանիֆէստը հրատարակվում մենք համարում ենք այդ նոր շրջանի սկիզբը:

Միւս լրագրիները կարծիքներն էլ, փոքր ինչ չեղումներով, մօտենում են սրանց: Բոլորի մէջ, ի հարկէ, բացի Սովորիկի «Դիւրեղմանական ձայնից», հնչում է մի ուժեղ շօշու. դա յոյսն է դեպի ռուս ժողովրդի ա-

Թուաբանութիւնից՝ մայրենի լեզուով, թուերի դասաւորութիւնը և թուաբանական 4 դրածոցութիւնները 100—1,000 սահմաններում: Թուաբանական արտայայտութիւնների բացատրութիւնը, ռուսական գործածական չափերը, բանաւոր և գրաւոր խնդիրներ վճել, ծանօթութեան մասերի հետ և այլն:

Փոխադրվելով Գ. բաժանմունքը աշակերտները պէտք է իմանան 1) սրբազան պատմութիւնից մայրենի լեզուով մանրամասն պատմել և աղօթքներ իմանալ 2) ազատ կարգաւ, գրել և կարդացածը պատմել մայրենի լեզուով, 3) գրել և կարդալ ռուսերէն և բացատրել մայրենի լեզուով կարդացածը, հնարաւոր դեպքում նաև ռուսերէն և 4) վճել ոչ բարդ թուաբանական խնդիրներ մինչև 1000:

Գ. բաժանմունքում կրօնից՝ քրիստոնեաները պէտք է մայրենի լեզուով բացատրեն գլխաւոր աղօթքները, հաւատը դաւանանքը, 10 պատուիրանները և Հայր Մերը: Սովորել այդ բոլորը բերանացի: Պատարագի գլխաւոր մասերի բացատրութիւնը, իսկ խնդիրները անգիր: հաւատը դաւանանքը, ծէսերը և Դուսմայի ընթերցումը:

Մայրենի լեզուից՝ կարգացած յօդուածները ազատ պատմել, անգիր սովորել ոտանաւորները, առական և գեղարուեստական յօդուածներ, կարգաւ այնպիսի յօդուածներ, որոնք իրանց մէջ բովանդակում են մայրենի պատմութիւնից և աշխարհագրութիւնից տեղեկութիւններ: Դրաւոր վարժութիւնները մասնակցութեան ծանօթ առարկաների և երկրորդների մասին:

պագան, դէպի նրա փայլուն դարձացման հեռանկարը: Մարդկային իրաւունքներով օժտված Մեծ Ռուսաստանը, որ իր մէջ պարունակող բոլոր 112 ազգերին գոյութեւն է իբր մայր, իբր իր հարազատ զաւակները, ազատ և դաշնակից ռուսական մեծ ժողովրդին, նրան ոյժ տուող և նրա հետ միասին ամենագործ... Ահա իսկապէս մի փայլուն ապագայ, մի հրաշալի հեռանկար, որի համար արժէ գրելու յետ դէպի, արդէն ու ջանալ:

Սակայն, ինչպէս ընթերցողն արդէն նշածաւոր է լինի, բոլոր լրագրիները միաբերան վկայում են, որ օգոստոսի 6-ի քէֆօրմը միայն սկիզբն է նոր ուղիի և իբր սկիզբը, դեռ չափազանց անբաւարար ու սաղմային է:

Ուժեղ ԲԱՆԴՈՒԻ ԲԱՆԴԱՅԻՆ ԸՆԴՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, (Նամակ Բազուից, օգոստոսի 3-ին)

Հրատարակված է բազմաքային ընտրողների ցուցակը: Առաջին քայլ 1906—1909 թւին բազմաքային վիճակը յանձնված է այդ ցուցակի 2807 ընտրողների բուժին: Բազու բազմաքային 138,611 բնակիչ, դրանցից 135,794 իրաւունք չունի իր արագ բազմաքային մասին հոգալու, զրկված է բազմաքային օրէնսդրութեան հիման վրայ, սակայն իրաւունքից թէ ունի ցանկանում յանձնել իր վիճակը: Ընտրելու իրաւունքը վերապահված է ազգաբնակչութեան 20% ին, ունեւոր ցէնզաւորին:

Որքան են օգտվում ունեւորները իրանց իրաւունքից. 2807 ցնէզաւորները ուղիղ 1014 չեն մացել մինչև օրս բազմաքային գանձաւորան հարկաւոր աւորները, վերջին պայմանաւորմանց անցել է 6 ամիս, ուստի զրկված են իրանց ընտրողական իրաւունքից. մինչև չը վճարեն լրէւ:

Մարուր ընտրող մնում են 1715 հոգի: Ահա այդ 1,20% տոկոս կազմող մասի բուժից է կարված ապագայ խորհրդի կազմը, որը պիտի հոգայ բազմաքայինների մտաւոր և ֆիզիքական պահանջները: Տայ ջուր, բժշկութիւն, ուսումնարան, հասարակական հիմնարկութիւններ, վճել տեղական բազմաքային ժողովրդի սուր յարաբերութիւնը, ներկայացուցչներ խորհուրդներին: Նախկին խորհուրդը և նրա ընտրած բազմաքային վարչութիւնը կատարեալ հասարակական անակոթեան առաջ են կանգնում:

Ընտրողների որակը, պիտի որոշէ ապագայ խորհրդի դէմը: Կատարվում է նախնաւորական պայքար. և ինչ նշանաբաններ շուրջն է կատարվում պայքարը:

Ընտրողական պայքար իսկական իմաստով Բազուն չը գտնէ: Կան խմբեր՝ բաժանված կրօնական սահմանափակումով:

Բազմաքային գործերով հեռաբերվում են թուրքերը. ընտրութիւնից առաջ մեծ նախընտրական պատրաստութիւններով թուրքերը ընտրում են իրանց համար սահմանով որոշած թիւը և ապա իրանց սերելի, ոչ մասնագա-

կանները: Ըստ պետական օրէնքի մասնագա-կանները կարող են կազմել խորհրդի մի միայն 50 տոկոս և ոչ աւելի: Այդ սահմանափակող օրէնքը յաճախ առիթ է տուել մի շարք սուր թուրքապետութիւնների և տեղական մուսուլմանները դիմել են Փոխաբազային վերացնելու պայ խոչընդոտը: Շնորհիւ իրանց նախնաւորական պատրաստութեան, և կօպակա լինելուն, թուրքերը միշտ վճող դեր են խաղում բազմաքային ընտրութիւնների ժամանակ, յաճախ չը կազմելով նոյն իսկ ընտրողների ընդհանուր թւի և կէսը: Հետաքրքրական է թուրքերի դիմելի տեսակէտից նայել ընտրողների ներկայ ցուցակը:

2807 ընտրողներից 1399 կազմում են թուրք-մասնագաւորներ, պակաս քան 50 տոկոս, մընացած 1408 հոգին ոչ մասնագաւորներ են, (որոնցից 944-ը հայեր են և 464 ռուսներ և ուրիշ ազգութիւններ): Ընտրողական իրաւունքից զրկված են բազմաքային տուրքը չը վճարած լինելու պատճառով 1094 հոգի—622-ը մասնագաւորներ և 472 ոչ մասնագաւորներ, (դրանցից 342 հայեր և 130 ռուսներ և այլ ազգեր): Մնացած մարդը 1713 ցնէզաւորներից ընտրողական լի իրաւունք ունեն 777 մասնագաւոր և 936 ոչ մասնագաւոր (որոնցից 602 հայեր և 334 ռուսներ և այլ ազգեր):

Թուրքերը զէվելի տեսակէտից մասնագաւորան արարել է կազմում ոչ առաջին և ոչ վերջին գրգռվալու ամբողջ 50 տոկոս, կէսից միշտ պակաս է. ուստի եթէ բոլոր ընտրողները ցանկանան օգտվել իրանց բազմաքային իրաւունքներից և նոյնպէս պատրաստվեն դա, ընտրութիւններին, նախկին խորհրդի կազմը, ի ցաւ կրօնական նշանաբան ընտրողներին՝ չախլալված կը լինի:

Միանգամայն միանալով թուրքերի ցանկութեան, որ վերացնվին կրօնի և ազգութիւնների խտրութեան վրա հիմնված օրէնքները և հասարակացնվին մեր հարեան թուրքերի իրաւունքները, մի և նոյն ժամանակ չեն կարող համակրել մեր թուրքերի դրած դէվլը, հիմնված մուսուլման և ոչ մուսուլմանների պրինցիպի վրայ: Ընտրողական զէվելը պիտի բարձր լինի կրօնական և նոյնատեսակ խտրութիւններից. բազմաքային հարկաւոր են հասարակական տեսակէտից անարատ և նուրբ ված գործողներ: Այն գովելի եւանջը, որ ցոյց են տալիս թուրքերը, ցանկալի է ուղղված լինէր բազմաքային իսկական շահերը պաշտպանողները ընտրութեան համար, անկախ նրանց կրօնական էութեան:

Այժմ, երբ բազմաքային ընտրութիւնները բացի տեղական ընտրութիւններից, կրում են աւելի լայն ընտրութիւն, պարտաւոր է ամենայն ընտրող խոր կընկու իր բազմաքային իրաւունքը: Ժամանակ է խոր գիտակցաբար վերաբերվել և աւելի նպատակաւորաբար օգտվել միմեմալ բազմաքային իրաւունքի բեկորից:

Անուշ. Բաւաթար

Դեկտեմբերի վերջերի չորս առարկաներից:

Ուսուցչական ժողովը ժողովրդական տարական միջանոց դպրոցի դասացուցալը հետեւեալ կերպով է կազմել:

Առարկաներ	I բաժան.	II	III	IV
Կրօն	3	3	3	3
Մայրենի լեզու	8	8	8	8
Ռուսերէն	7	8	9	9

(Յուշվարդից)

Թուաբանութիւն	6	5	5	4
---------------	---	---	---	---

Ընդամենը	24	24	24	24
----------	----	----	----	----

Ուրիշ հարցերի վերաբերմամբ ուսուցչներին խորհրդակցութիւնը եկել է հետեւեալ եզրակացութեան:

1) Մայրենի լեզուի դասաւորութիւնը յանձնել միայն մանկավարժական կրթութիւն ունեցող մարդկանց. 2) մի և նոյն ուսուցչին միաժամանակ կարող է շատ շատ երկու բաժանմունքներում պարագլի. 3) սկզբնական դպրոցներում, եթէ հնարաւոր է, սովորեցնել երգեցողութիւն, գծագրութիւն և գործնական աշխատանքներ գեղատեսիլութեան ճիւղերից. 4) անհրաժեշտ են աշակերտական ճանապարհորդութիւններ. 5) հարկաւոր է սէր զարթեցնել ընթերցանութեան համար և այլն:

Ուսուցչներին խորհրդակցութեան կազմած վերոյիշեալ ուսուցչական ծրագիրը արդէն առաջարկվել է Փոխաբազային խորհրդի քննութեան և հաստատութեան:

Լ. Բաւաթար

ՆԱՄԱԿ ԶԻՎԱՆՇԻՐԻ ԳԱՆԱԴՐՈՒՄ

Օգոստոսի 10-ին

Երկու օր է, որ խաչներ հովտում, Փարա-սազում, Գեղեկուն թուրք ժողովուրդը հրա-ցանաճութեան մէջ է վանք գիւղի հայ ժո-ղովրդի հետ: Ամուր դերը ունեցող վանք գիւ-ղից վերադարձած են երկու հոգի, իսկ թուր-քերից սպանված են երկուսը և վերադարձած են երկու հոգի: Թուրքերը տեսնելով, որ ոչինչ չեն կարողանում անել, դիմում են ամարանո-ցից իջնող Զինուոր, կրօնով սխման ցեղին, խնդրելով օգնել իրանց յարձակելու վանք գիւղի վրա. սակայն վերջիններս չեն համա-ձայնվում նրանց առաջարկութեան. կուր է ծաղկում նրանց մէջ, որի ժամանակ շինուոր-ցիները սպանում են երեք հոգի և քշում են նրանց 1573 ոչխարը: Այդ կուր մանրամաս-նութիւնները երևում է գաւառագետին ներ-կայացրած գեղեցումից:

Փարաձուր, Գեղեկուն թուրքերը Շուշու գաւառից լինելով, Զեւանդիբի գաւառագետը յայտնել է Շուշու գաւառագետին հրամայել յետ դարձնել տարած ապրանքը, բայց արանք չեն համաձայնվել:

Մակայն երկու թուրք ժողովրդի ընդհարու-մով չը վերջացաւ հայկական կոտորածը: Առաջանք գիւղի ներքեւում, խաչների հովտում, ժողովել են աստուրութեան 700 ձիււոր և անընդհատ հաւաքելով են ու նախապատ-րաստվում վանքի և շրջակայ գիւղերի վրա յարձակելու համար: Տագնապի մէջ են վանք, Առաջանք, Բազարքի, Բալուղայա և մո-տիկ գիւղերը: Արեւան հոտ է փչում խաչների հովտից. շուտով սոսիկի կոտորածը կը ըս-տալ: Զեւանդիբի խաղող ագլորանութեան մէջ սկսվեց կոտորածը: Կանգնած են կազակ-ները և չեն միջամտում, մինչև անգամ չեն ցրում ժողովուրդ թուրք ժողովրդին:

Միջամտութեան համար հեռագրով դիմել են նահանգապետին, Շուշու քաղաքապետին, խաղաղասիրական կոմիտեին: Խնդրում ենք յանձնաժողովներին աշխատել վերջ տալ բը-նակված յուզմունքներին:

Միանգամայն ընդհատված է բարեկամական «ալաւ-սաղլաւը»: Սպանութիւնները և գո-գութիւնները անթիւ են գաւառում. ամեն օր հարայ-հրոց: Մարտակիրտ գիւղից անյայտա-ցել են երկու արաբաչի սայլերով: Հայերը վախենում են իրանց խուրճը քաշել, որը գը-տնվում է թուրքերի հողի վրա: Դաշնակապ գիւղից 17 սայլ իրանց մարդկանցով անյայ-տացել են կարբանդի մօտ:

Ամսիս 9-ին, երկուստեան լուր հասաւ մեզ, որ Մարտակիրտ գիւղի ներքեւ ժողովված են 200 ձիււոր. ամբողջ գիւղերը չը ընկն գիւղը, լաց ու կոծի մէջ էին երեխաներն ու կանայք, բայց բանից երեւց, որ դրանք նոյնպէս անց-նում են դէպի խաչների ձորը խառնվելու այն-տեղ հաւաքվող թուրք ժողովրդի հետ: Երկու կողմէ էլ պատրաստվում են. կը գրեմ մանրա-մասնութիւնները հետեւանքի մօտ:

Վ. քահ. Տէր-Սահակեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պօլսից մեր խմբագրութեան ուղարկե-ված մի նամակից տեղեկանում ենք, որ կա-լուածները վերադարձման և դպրոցների վե-րաբացման լուրը մեծ ուրախութիւն է առաջ բերել Կ. Պօլսի հայ ազգաբնակչութեան մէջ: «Ընդհանուր է ուրախութիւնը այստեղ և բո-լոր հայ տուններում մէջ այս է խօսակցութեան նիւթը: Գրում է թղթակիցը: Մեր թերթը հայ եղբայրների անցյալը ամբողջ աշխարհում և ամբողջ աշխարհում օրերում, երեք մի միջթարու-թիւն կը լինի կովկասցիներին նոր գրութիւնը:

Օգոստոսի 11-ի առաւօտեան ժամը 9-ին Կովկասի Փոխարքայի օգնական գնդերալ Մա-լախան, Տերեկի շրջանի կառավարելի գնդերալ Ժժժուկուն և նրա շտաբ-օֆիցեր Թամաշիվի հետ միասին, Վաղգիկովադից մեկնեց Բազոր-կինօ գիւղը, ուր ժողովված էին ինգուշների բոլոր գիւղերից (առւ) 2-ական ներկայացու-ցիչներ և բոլոր մոլանները: Ինգուշ ցեղի ներ-կայացուցիչները յայտնեցին իրանց կարիք-ները: Նրանք ցանկանում են, որ իրանցից կազմվել մի առանձին օկուլու, ամեն մի գիւղում կառավարական հաշուով մի դպրոց քաղցի և հողային հարցը լուծվի: Նրանք յայտ-նեցին, որ այդ պայմաններով նրանք իրանց զբաղմունքները հետ խաղաղ ու համաձայն կապ-րեն: Բայց երբ Փոխարքայի օգնականն առա-ջարկեց նրանց վերադարձնել մօտերը եղած պետական զէնքերը, նրանք խնդրեցին յետա-

ձգել այդ հարցը՝ գոյութիւն ունեցող լարված յարաբերութիւնները պատճառով: Նրանք ասացին, որ զէնքերը վայր կը դնեն միայն այն ժամանակ, երբ իրանց էական հարցերը կը լուծվեն, կարիքներին բաւարարութիւն կը տրվի և երբ նրանց սօցիալական դրութիւնը կորոշվի:

Կովկասեան հաղորդակցութեան ճանապարհ-ները գլխաւոր վարչութիւնը Թիֆլիսից երկու խումբ ինժեներներ է ուղարկել—մէկը Բօրչա-լուի գաւառը, միւսը Մուխոմբի շրջանը նոր խնդիրներ շինելու համար:

Երևանի փոխ-նահանգապետ Տարանովսկին, արձակելով պաշտօնից, հրաման է ստացել մանկ Կովկասի գնդաւորական շրջանի զօրքերի մէջ:

Պետերբուրգում յայտնի գործողներ՝ պատ-մաբան Միլեւսկի, Բրանդա, Գորդէնկին, բժիշկ Սիմաուսովսկին, Գալիլէին, Կլեպիկին, Սիմաուսովսկին, Մալիւսկին, ինժեներ Ուլանը և Դինիսովսկին, մեղադրվելով 126-դ յօդուածի հիման վրա, ենթարկվել են նախնական բան-տարութեան: (ԲԵՅ)

Լուրեր են պատուած, ասում է «Н. ЖИЗНЬ»-ը, որ մի քանի անձերի, որոնց անունները կապ-ված են ծաղի գետի ափերի հոգեկաւոր ան-տառային կոնցէսսիաների հարցի հետ, մերժել են անցագիր տալ արտասահման դնալու հա-մար:

Ստացանք հետեւեալ նոր գրքերը. 1) Առաջ երկերի ժողովածու, հատոր չորրորդ, տպւած Թաւրիզում, 348 երես, գինը 1 ռուբլի: 2) Գ. Լեւոնեան «Գծագրութիւն և նկարչութիւն», ձեռնարկ, մասն առաջին, տպւած Թիֆլիսում, 52 երես, գծագրի պատկերներով, գինը 20 կ.: 3) А. Агаронян «Расказы»—Трилистник, Толпа, Темница. Переводъ съ армянскаго А. Генджиянъ. 4) Ն. Վ. Գօգոլ «Վերաբնիշի», Թարգմանութիւն Լ. Տ.—ի, տպւած Վաղար-շապատում, 165 երես, գինը 50 կ.:

Զեւանդում ենք Անիի պեղումների ընդար-ձակման համար մեր ստացած վերջին գու-մարի նուիրատուների ցուցակը. 8. Մու-թաֆեան 50 ռուբլի, Դ. Խարազեան 10 ռ., Ս. Մարուխանեան, Դ. Մուրինեան, Վահէ 5-ական ռ., Ս. Կիւլպէնկեան 4 ռ., 3. Չա-թալապեան, Ս. Ճանաչեանեան, Մ. Թումա-նեան, Ն. Արքանեան, Գ. Շահումեան, Գ. Յակովբեան 3-ական ռ., Լեւոն, Տ. Բամոյեան, Ա. Բալանթարեան, Ա. Յակովբեան, Բ. Ամի-րադեան Ս. Խարազեան, Գ. Բաբեկեանեան, Ա. Բամոյեան, Գ. Բեկեանեան, Ճ. Հասանջա-լաբեան, Գ. Տիգրանեան, Ս. Բաբեանեան 2-ա-կան ռ., Վ. Յակովբեան, Ն. Սիմոնեան, Գ. Միքայէլեան, Մ. Արուսեան, Գ. Մարեան, Կ. Դադաբեան, Ա. Աւագեան, Գ. Մուրադեան, Ա. Հասանջալաբեան, Կ. Վարձեան 1-ական ռ., ընդամենը 131 ռ.:

Բազուկի կարմիր օրերին ֆեաւած շուրթ անձերի ֆեաւանքի վերջնական ցուցակները կազմված են արդէն: Երևում է, որ օժանդա-կութիւն ստանալու իրաւունք ունեն 318 սպանված անձերի ընտանիքներ, որոնցից 263-ը իրանց ընտանիքները իսկ կերակրող-ներն էին, և 282 վերաւորների ընտանիքներ. 15 հոգի վերաւորներից բոլորովին զրկվել են աշխատելու ընդունակութիւնից, իսկ 160 հո-գի կորցրել են աշխատելու ընդունակութեան մօտ 50%-ը: Բացի դրանից 570 հոգի կըլ են վրանի նիւթական ֆաբրիկայի շտա-նները լրացնելու համար անհրաժեշտ է 3,000,000 ռուբլի գումար, այն ինչ, ասում է «С. Օ.» լրագիրը յանձնաժողովի արամագրութեան տակ եղել է միայն 200,000 ռ., այն էլ արդէն վաղուց ծախսվել, բաժանվել է ամենից աւելի չբաւարարելու:

Կոմ Սօլսկու յանձնաժողովը, որ զբաղվելու է Պետական Դուկայի օրէնքի գործադրութեան հարցով, պէտք է քննէ նաև ծայրագաւառների մասնակցութեան խնդիրը: Բացի դրանից այդ յանձնաժողովը պէտք է քննութեան ենթարկէ և մի շատ կարևոր հարց Պետական Դուկայի մասնակցութեան խնդիրը ֆինանսական երե-մուտքի, պետական հարկաբաշխութեան և այլ հարցերի մէջ:

Լուրեր են պատուած, որ ընդհանուր ներումը պէտք է հրատարակվի օգոստոսի 18-ից ոչ ուշ: «С. Օ.» լրագիրը լսել է, որ այդ ներ-

ման ցուցակի մէջ մտնելու են և շատ բան-ւորներ, որոնք պատիժներ են կրում խառնա-կութիւնների մէջ մասնակցած լինելու պատ-ճառով: Սպասվում է նա և Շիլլովսկու յանձ-նաժողովի համար ընտրված բանւոր պատուի-րակների ազատումը: Իսկ «РҮСЬ»-ը լսել է, որ փոխ-գնդապետ Կրամարենկին սպանող ֆինլանդացի Պրօկոպէն, որ գաւառապետված է կախաղանի, ենթարկվում է նախնական պա-տիժը թիթեանում:

Բաւաշովի գաւառում, ինչպէս հեռագրից ե-րում հաղորդված էր, «սե հարկերեհակը» սաս-տիկ ձեռն էր ենթարկել բոլոր գաւառի բժիշկներին: Մարտավի նահանգապետ Սա-լիպինը դիմել է բժշկական գլխաւոր վարչու-թեանը, որ մի քանի բժիշկ ուղարկէ Բաւա-շովի գաւառի գնդաւորներին: Սակայն բժշկա-կան վարչութեան գլխաւորը մերժել է, վա-խենալով այդ վայրերի գործողութեան վեր-սկսվելուց: «РҮСЬ»-ը ասում է, որ ամբողջ Պետերբուրգի բժշկական մարմնում հազիւ գտնվել են 2 համարձակ բժիշկներ, որոնք արդէն մեկնել են այնտեղ:

Մարտավի նահանգի Սերբօրի գաւառից գրում են «С. Օ.»-ին. «Գարաբ աբաղաղը (հրդեհը) գրօնում է այստեղ: Տրեկին գիւղում յուլիսի 25-ին այրվում էին Տօգօրինի և Ակիմովի դաստակերտները: Փորձ եղաւ այրե-լու Բեկեանովայի կալուածը: Շինգալեա գիւ-ղում կրակը լսից օրընկալ կալուածատե-րուհու դաստակերտը: Այրվել են ամբարները, սարայները, դաստակերտի շէնքերը, բոլորը մոխիր են դարձել, բացի տիկնոջ ընտանիքի-ներից: Դիւղացիները ամենին չը մասնակցե-ցին կրակը հանգցնելու գործին, պատճառա-բանելով, որ իրանց աներն են ստիպված պաշտպանել կրակից: Մալախ Սերբօրա գիւ-ղում այրվեց գինու խամութի, Բեկեանովայի կալուածում այրվեց քաղված ցորենը: Հրդեհ-ների պատճառը անյայտ անձերի հրաձգու-թիւններն են:

Թիֆլիսի նահանգական և Մէտէի մարոցի բանտերը լցված են կալանաւորներով, որոնց մէջ կան ամեն տեսակի յանցաւորներ, նոյն իսկ առժամակները: Կովկասի գլխաւոր վարչութիւնը հեռագրով դիմել է բանտային գլխաւոր վարչութեան այս տեղից բանտար-կեալների մի մասը Մոսկովայի բանտը տեղա-փոխելու:

Օգոստոսի 11-ին, ասում է «Р. В.»-ը, Բա-թումում, ուսանական ընկերութեան ասպրանքի պահեստից մի անյայտ մարդ կլիտանցիւրների կարգաւորելով, ասում է 4 արկղ ապրանք դէպի Բաթում բազարը, դրած մի սայլի վրա: Գուրթային փողոցում մի քանի անյայտ ան-ձեր յարձակվում են սայլապանի վրա, խլում նրանից երկու արկղը և տանում են: Սայլա-պանը, վախեցած, վերադառնում է Ռուսական ընկերութեան ամբարը և եղելութիւնը յայտ-նում: Իսկոյն հրաւիրում են ոստիկանութիւն, յետ բերած երկու արկղը բաց անում. երևում է, որ մէջը փամփուշտներ և ատրճանակ-ներ են:

Օգոստոսի 14-ին Հաւաքարում, Արաքսեա-նի թատրոնում մի խումբ սերտներ Նախիչե-ւանի կարօտեալների օգուրի ներկայացրին Դուկայի «Ներայր և Գոյր» դրաման: Մուտք եղել է 119 ռ. 85 կօպէկ, ծախք եղել է 97 ռ. 85 կ.: Մնացած դուռ արդիւնքը—23 ռ. յանձն-ված է մեր խմբագրութեան՝ Նախիչեւանի վը-նաւածների մասին մտածող յանձնաժողովին յանձնելու միւս ստացված գումարների հետ միասին:

«РҮСЬ» հաղորդում է, որ գարնանը պատող լուրերը սենսացիոն Կուզնիսկուն Կովկասի Փո-խարքայի օգնական նշանակելու մասին այժմ նորից սկսում են երկաւ: Այդ լուրը կապված է մի ուրիշ լուրի հետ, որի համաձայն իբր թէ Սուլթան-Կրիմ-Գրիէյը թողնում է իր այդ պաշտօնը: (Н. Օ6.)

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՆ ԳՐՈՒԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
16 օգոստոսի
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԳԻՆԵՐԱԿ ԼԻՆԻՎԵՐԻՏԵՐԻ
հաշտակ հեռագիրը 1905 թ. օգոստոսի 15-ին. «Մեր գորաբաժինը, որ ուղարկված էր Ար-դահան (?), ընդհարում ունեցաւ հակառակոր-դի հետ, 116 հազարագրիները գրել էր զրբեցի, որոնցից 90 հոգի ատոլ են և 26 հոգի վե-րաւորված: Զօրաբաժինը կորցրեց 6 մարդ:

ՄՕԴԺԻ, 14 օգոստոսի: Խուզարկումները գեղեցման համեմատ, առանցքը ճակատա-ւարտ չեն սկսի Տիւմենի հարաւային կողմում. նրանք այնտեղ ունեն միայն փոքր քանակու-թեամբ զօրաբաժիններ, որոնք գլխաւորապէս դաւում են Օնյոնգում, Սաեոնգում և Սէրի-եոնգում: Ռուսները առաջաւոր մասերը բաղ-կացած են 5000 հոգուց և ունին 3 տեսակի թնդանօթներ: Լինելիչի գլխաւոր ոյժերը գտն-վում են Ֆինկուլանում: Երկրորդ բանակը և Միշինկոն իրանց զօրիկ զօղակային խմբերով գտնվում են աւելի դէպի արևմուտք: Շատ զօրք է կենտրոնացած Շինգալում, որտեղ կան զօրեղ ամբարներ: Լինելիչի գլխա-ւոր բանակը գտնվում է Կուսանգում: Լու-րերին նայելով, Կուրօպաակինը կամենում է թողնել հրամանատարութիւնը:

Նիժ-ԵՕՐԿ, 15 օգոստոսի: «Նիւ-ԵՕՐԿԻ Թայմս»-ը տպել է մի հեռագիր, որ հաղոր-դում է իբր թէ Շապօնայում գտնվող ռուս զեւերների մէջ լուրջ անկարգութիւններ են ծագել, որ առաջացել է հապոնացիների՝ նը-րանց զէնք գործածելը արգելելու պատճառով: Գերիները Մապոնիա հասնելուց անմիջապէս յետոյ, անգլիկան իրանց իրաւունքի վրա, հիմնվելով այն խոստման վրա, որ ունեւ էին նրանց անձնատուր լինելու ժամանակ, ծագե-ցին մի քանի ընդհարումներ: Թղթակիցը աւե-լացնում է, որ Ռուսաստանը այդ միջնադէպի առիթով առանձին յայտագիր կուղարկի պե-տութիւններին:

ՊՐՏՈՒՄՈՒՏ, 15 օգոստոսի: Այն լուրերի առիթով, որ Շապօնիան առաջարկում է հաշ-տութեան կնքել առանց որ և է վարձատրու-թեան, մի հեղինակաւոր հապոնացի յայտնել է, որ այդ լուրերը այնքան էլ անհաւանական չեն, ինչպէս որ երևում է առաջին հայեաց-քից: Կան պատճառներ, որոնք խօսում են յօ-գուտ այդ լուրերի հիմնաւոր լինելուն: Հա-ւանական է, որ Շապօնիան հաշտութեան կը կնքէ առանց նիւթական վարձատրութեան, որովհետեւ ամենամեծ վարձատրութիւնը եա-պօնական ժողովրդի բարոյական բարեկեցու-թիւնն է. կոֆֆերէնցիան յետաձգված է չո-րքաբարձի օրը՝ Տակահիրայի խնդրի համա-ձայն: Այդ տեղեկութիւնը բանակցութիւնների հետեւանքի համար մի նպաստաւոր նշան է: Շապօնացիները ասում են, որ իրանք հրա-հանգներ են ստացել Տօկիօյից, բայց մի և նոյն ժամանակ հրաժարվում են դրանց բո-ւանդակութիւնը հաղորդելու, որովհետեւ նրանց մէջ չը կայ վերջնական վճիռ: Կոմուրան և Վիտալէն կրկնում են, որ գրութիւնը շատ ձգձգված է: Լուրերի համաձայն Կոմուրան կէսօրից յետոյ Տօկիօյից պատասխան է ստա-ցել, որի մէջ պարունակում է Շապօնիայի նոր գիւղապետի և զաշնագրութեան այն նոր խմբագրութիւնը, որ Ռուսաստանը կարող է ընդունել, չը տուժելով իր պրէստիժը և պա-տիւնը:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 օգոստոսի: Զինուորական գլխաւոր դատարանում ընկնից Օգոստայի յեղափոխականների Գալպիլեյի, Լանէյի և Բիֆիկի-Ֆիւրկի գործը, որոնք պայթուցիկ նիւթեր և ուժեղ պահելու համար Օգոստայի գիւղաւորական նահանգական դատարանի կող-մից դատարարվել էին առժամակէր աշխա-տանքների, աղամարդիկ 20 տարով, իսկ կա-նայք 13 տարով և 4 ամսով: Գլխաւոր դատա-րանի վճիռը հետեւեալն է. դատարանապետը այն բողոքը, որ պահանջում էր բոլոր դատապար-տեալներին մահվան պատժի ենթարկել—միայն առանց հետեւանքի և չը յարգվեց: Վճռաբեկ գանգաւորի համաձայն, դատապարտեալները պատիժը մեղադրեւ են Գալպիլեյի և Լան-նէյի համար մինչև 15 տարի, իսկ Ֆիւրկի համար մինչև 10 տարի:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Թագաւոր Կայսրին Պետեր-եօֆում ներկայացան Ուրալեան և Տուրկայեան շրջանների կրգիւնները իրան պարագլուխ ու-նենալով ինֆանտերիայի գնդերալ Զինգիդ-Սանին:

ԼՕՆԴՕՆ, 16 օգոստոսի: Պօրսմութի հեռա-գիրը հաղորդում է հաեսութեան կնքման մասին. (գործակալութեան նկատողութիւնը, այդ լու-րի պաշտօնական հաստատութիւնը գեւա ևս չը կայ):

ՊՐՏՈՒՄՈՒՏ, 16 օգոստոսի: Շապօնացի-ները անկարկում են առաջնկայում իրանց կողմից արած այն զիջումները վրա, որոնց համար հէնց իրանք անբաւական են:

ՊՐՏՈՒՄՈՒՏ, 17 օգոստոսի: Բօկֆէլիբերի ներկայացուցիչ Վանդէլիպը երեկ ժամանեց Պօրսմութում: Միջադրում են, որ նա եկել է Վիտալէի հետ միասին խորհրդակցելու ֆե-նանսական այն հարցերի մասին, որոնցից

Կարիված է հաշտութեան կնքումը:
ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼ. 16 օգոստոսի: Սէվաստա-
պոլում սկսվեց «Գեորգի Պօրթուսի» նա-
ւաստներէ զործի ընդմիջումը: Գործը
ընդմիջում է մի և նոյն գրառանաւի վրա: Մե-
ղս զրեւելիքի թիւ 78 է, իսկ վիճակները—100,
17 օգոստոսի:

ՊԵՏԵՐՈՒՐԳ. Պաշտօնից արձակված է
Վարչապետի գեներալ-նահանգապետ Մակարով-
իչը և նախ տեղը Նշանակված է նոյն շրջանի
զօրքերի հրամանատարի օգնական Սկալովը:
Ներքին գործերի մինիստրութեան գեներալ-
լիին բաժնի տեղեկութիւններէ հերոս է, որ
ներքին Ռուսաստանի 11 նահանգներում հուն-
ձը բոլորովին սակաւ բերք է տուել. իսկ 8
նահանգներում հաճախ բերքն սննդաւարար է
եղել: Այլ բերքութիւններ բոլորովին փաստած
նահանգներին համար ընդհանուր պետական
գումարից արված է 5 միլիոն բոլոր փոխա-
րէնաբար սերմացու բաժանելու համար: Այդ
գումարը բաժանված է գիւղացիներին գաւա-
ռական և նահանգական վարչութիւններ մի-
ջոյցով: Դրանով վերջացել է կառավարական
օժանդակութիւնը:

ՏՕԿԻՈ, 16 օգոստոսի: Երազմական մասնու-
լը մի քանի քողերով է Սախարին բաժան-
ման դէմ: Լրագիրներէից մի քանիսը նոյն իսկ
պահանջում են բանակցութիւններ ընհա-
տուր:

ՊՐՏՏՍՍՈՒՏ, 16 օգոստոսի: Լուրերին նա-
յելով, այսօր Կոմունան նոր առաջարկութիւն-
ներ արեց, որոնք սակայն իրանց մէջ պարու-
նակում էին վարձատրութեան վճարումը ու-
րիշ անուան տակ: Վիտաէն պատասխանեց, որ
այդ անկարելի է և Ռուսաստանը ոչ մի կողմէի չի
վճարել, Կոմունան ստաց, որ Երազմական պատ-
րաստ է հաշտութեան կնքել Ռուսաստանի ա-
ռաջարկած պայմաններով: Դրա համաձայն
Երազմական հրաժարվում է վարձատրութեան
վճարման վերաբերող կէտերից, ծովային ոյ-
թերի սահման փոխումից, չէզոք նահանգն-
ապատում բռնված նահանգից յանձնելուց և հա-
մաձայն է Սախարին միայն հարաւային մա-
սի զինվոր: Վիտաէն չափազանց ապշած էր
զործի այդօրինակ ընթացքից և ստիպված էր
համաձայն վիճու այդ առաջարկութեան հետ:
Երազմական կողմից արված զինվոր բոլոր-
վին անպատասխան է: Ռուսները պէտք է վճա-
րեն նախնական հաշտով ոչ անել, քան 15—20
միլիոն ֆունտ ստերլինգ, զերիներէ պահպա-
նութեան համար: Երազմական զինվոր է նաև
բռնված նահանգի և ծովային ոյթերի սահմա-
նափակման հարցերում: Նախագիծին կնքե-
լու տեղեկութիւնը առաջ բերեց Պրեսսանու-
սում առատիկ յուզում: Ամենուրեք երևում
էին անհամաձայն ուրախութեան շշուկներ: Լիա-
զօրներին ժողովից զուրս գալու ժամանակ
զերմ համակրական ցուցեր արեցին: Մանա-
ւանդ բոլորը շրջապատել էին Վիտաէին, որ
յայտնեն, թէ առաւօտեան նիստը գնալիս,
նա չէր մտածում այդպիսի երջանիկ ել-
քի մասին: Լուրերին Նախագիծ համա-
ձայնութիւնը պարունակում է իր մէջ
մի գաղտնի կէտ: Կէսօրից յետոյ լիազօրները
նորից հաւաքվեցին զինադադարի հարցի մա-
սին խորհրդակցելու: Լուրերին նախելով հաշ-
տութեան պայմանները չեն հրապարակվում,
մինչև որ երկու կողմերն էլ չեն յանգի միա-
ձայն համաձայնութեան: Բանակցութիւններ
աշտուրութիւնը վերադրվում է Բուզլուի:

ԼՕՆԴՕՆ, 17 օգոստոսի: Հայաշի մասնով
հաղթական միասնա խաղաղութիւն կնքելու
մասին դեռ պաշտօնական հաստատութիւն չէ
առաջարկ: Նա միայն մի մասնաւոր հեռագիր
ունի մի քանի իրից ստացած: Հայաշին չէ
կասկածում տեղեկութեան ճշգրտութեան մասին
և շատ ուրիշ է մարդասիրութեան տեսակէ-
տից, իբրև մասնաւոր մարդ և ոչ իբրև զին-
վոր: Ռուսաց զինադադարն ոչ մի պաշ-
տօնական տեղեկութիւն չը կայ:

ԽՈՐՀԱՐԴՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ ԳԵՂՈՐԴՈՒՄԻ
Հրապարակներ: ՔԱՂԱՎՈՐՈՒՄԻ ՏԻԳՐԱՆՆԱՆ
ԻՍՏԱՆԻ ՄԵԼԻՔԱՆԱՐԱՐՈՒՄԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԻՆԱՐԻ ՀԻՄՆԱԴԱՆՈՅ

ԲՈՅՈՒՄԻՆ Բ. ՆԱՍԱՐԱՐԱՆԻ

(Գուկիա, Վորոնոյի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՋՈՒՄԻ ՆԵՐՇ

ՁԻՅՈՎԱՆԻ—9—10 օր. աշի. ներքին և ներքալի:

Մ. Գ. ԱՆԻՏԻՍՆԱՆ—11—12 օր. մարտի, վերաբա-
ն վերաբառնութիւն:

Ձ. Բ. ՔԱՐԱՆԱՆՆԱՆ—11—12 օր. մանկաբարձու-
թեան, կանանց և երեխայի:

Ձ. Բ. ԳԵՂՈՐԴՈՒՄԻ—12—13 օր. տկանի, ընդ և կողմի:

Գ. Ա. ՔԱՐԱՆՆԱՆ—1—2 օր. ներքին և երե-
նայից:

Ա. ԿԱՐԱՆՆԱՆ—1—2 օր. ներքին և երե-
նայից:

Գ. Ա. ՔԱՐԱՆՆԱՆ—1—2 օր. մանկաբար-
նութեան և կանանց:

Բ. Գ. ԱՐԵՆՆԱՆ—7—8 օր. ներքին հիւանդ:

Գ. Ա. ԱՐԵՆՆԱՆ. Կատարում է միկրո-քիմի-
ան և բակտերիոլոգիական հետազոտութիւններ:

Օ. Ա. ԱՐԵՆՆԱՆ. Կատարում է միկրո-քիմի-
ան և բակտերիոլոգիական հետազոտութիւններ:

Վճարը 50 կ. չափաւորը ձրի: Համաբարձրի (Կոն-
օլիտում) և օգնականի համար տանձին:

Հիւանդանոցում ընդունվում են և գերեզմանի հի-
ւանդներ:

Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բ. Գ. Բ.

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԻՐՈՎ

ՄԱՐՈՒՆԻ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Պաշտ. Վիճակագրի

Ա. տարի, հին դար: Թարգմ. Խաժակի:

Լ. յ. յ. տ. հ. յ. յ.

ԳԱՐԵԳՐԻՆ ԼԵՆԻՆՆԱՆՆԵՐԻ

ԳԵՄԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՄ

ՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

տարրական դասընթաց

Առաջին մաս

Ստորին դասարաններին համար:

Գինն է 20 կ. օր:

Դիմել թիֆլիսի գաղափարախոսները: Պա-
հասար հեղինակի մաս. հասցէն ՅԱՐԱՆՆԱՆ,
Գարեգին Լեւոնյան. Բ. Ա. Ա. 3—10

Դպրոց եւ Պանսիոն

ՅՈՎԱՍՏԻՍԻՆԱՆՆԵՐԻ

Ընդունվում են գերեզմանի և երեխան աշա-
կաններ: Գաղափարախոսներին համար միջնա-
կարգ դպրոցները մանկու համար: Նոյնպէս
ընդունվում են գերեզմանի և աշակերտ-
ները, որոնք արդէն սովորում են միջնակարգ
դպրոցներում: Աւանդում են ուսուցիչներ, հա-
յերէն, գերմաներէն, ֆրանսերէն և լատին-
երէն լեզուները: Հասցէն՝ Թիֆլիս, Գանովսկայ
ուլիցա № 7. (7,9,11,14,16,18,21,23,25,28,30,
ս. 1,4,6,8) 6—15

ԴԱՍԱՐԱՐԱՆԻ ԿՐՈՆԻ

Յանկապէս պատրաստած պետական դպրոց-
ներին համար, (Թիֆլիսում և հոգնոր և ուսում-
նարանական վարչութիւններին) աշխատա-
րութիւն եղանակ առաջ քաշ. Երազմական:

Լ. Առաջին գրքից, պատրաստական դաս-
արաններին համար: Գրքատուր աշխատանք (Ե-
րանց բացատրութիւններով) և տոնիկի հա-
մառում պատմութիւնները 5-դ ապ. գինն է
20 կոպէկ:

Լ. Առաջին գրքից. «Հին-ուրիշ» (30 դաս-
երի վերածած, ուսուցչի կրօնական—բարոյա-
կան գրոցներով հանդերձ) 3-դ ապ. գինն է
30 կոպէկ:

Լ. Առաջին գրքից. «Երեւոյ» (32 դա-
սերի վերածած, ուսուցչի կրօնական—բարոյ-
յական գրոցներով հանդերձ) գինն 30 կոպէկ:
Գրքատուրներին և ուսուցչիներին համար 30%
զինվում, առանց ճանապարհածախքի: Դիմել
Թիֆլիս, Երազմական գրքատուր և
Թիֆլիս, Երազմական գրքատուր և
(Ե. Գ.) 10—25

Նկարիչ Բ. Ճեպեյանի

Հայկական եկեղեցական ՊԱՏՄՈՒՄՆԵՐԻ,

ԽՈՎԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐԻ, ԽՈՎԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐԻ

և ոսկեգործելու արհեստանոց

Ընդունվում են ՄԻՄԻՍԵՆ ՊԱՏՄՈՒՄՆԵՐԻ.

Չունենող եկեղեցիներին տրվում է ապագիկ
նպատակաւ պայմաններով. պատուէրները կա-
տարվում են ըստ:

ՀԱՅ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

Թիֆլիս, Գանովսկայ № 7. Բ. Դեբեյան.

Ցուցակը և պայմանները ուղարկվում է ձրի:

(Ե. Գ.) 4—6

Պահանջեցեք ամեն տեղ «ՕՐՈՐԻՆ»,

Միայն Միայն: Լեքեղի

«Этикет утвржден прав.» մակագրութիւնով:

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Միայն Միայն: Լեքեղի

Դիվան-
ՍԻՄՎՈՒՄ ԵՄ ԿՈՆԴ-
ՍԻ ԽԱՆՈՒՄ՝ բոլոր պարագաներով: Ճանկա-
ցողները թող դիմեն Կлассическая ул. № 8,
Домъ Польови. Оганезова, Ареназаны Джа-
лалянъ. 1—1

Կառավարութեան բոյլսուրեանք

Գ ա ն ձ ա կ ու լ

ԲԱՅՎՈՒՄ ԵՄ ԴՊՐՈՑ

Ն. Ս. Բ ա յ ա ղ ե ա ն ի

Երևաններին ընդունելութիւնը 16-ից օգոստոսի:

(Ե. Գ.) 1—2

Բ ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՆԱՐԱՐԱՆՆԵՐ

Մասնագէտ միջոցին և սիֆիլիսիսական
հիւանդութիւններին, ընդունում է հիւանդնե-
րին առաւօտեան 12 օր. 1 օր, երեկոյեան
6 օր. 9 օր. Կուկիա, Սեմեովսկայա փ. № 20.

(Ե. Գ. 2. Կ.) 1—30

Եր. Մ. Ե. Ա. ԹԱՌԱՅԵԱՆՆԵՐԻ

գրալաւաւանդներում

1) Թիֆլիս, Գոլով. փոք. 2) Եր. Մ. Ե. Ա. ԹԱՌԱՅԵԱՆՆԵՐԻ

Ընդունվում են կոմիսիոյով վաճառելու հա-
մար ամեն տեսակ գրքեր:

9—10

Թարգմանված է և շուտով տպագրութեան կը
յանձնվի Կ. ԿԱՌԱՅՈՒՄԻ

«ԵՐԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԵՐԱՐՈՒՄԻ»

հեղինակի առաջադրումով հայերէն թարգմա-
նութեան համար:

4—5

Բ. Երևանեան

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ԵՄ